

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORI:
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL:
10 Lei pe an

TAINA NOPȚEI

Lui Emil Racoviță

E noapte ; caldă, lină, străvezie, fără pic de boare, fără leac de nor.

Pe bolta fumurie obștiea stelelor liniștită, gânditoare, în tihnă stă, la sfat.

Unele rezlețe, singuraticе, par mănuite, fugind de celelalte. Unele's mici, mici de 'ți ieau ochii cînd cați la ele țintă... Alta zărită o clipă, în zadar o urmărești, s'a și cufundat în auriea ceață ! O simți că e tot acolo. Și 'ndărătnic cați bateala... Iată apare!... Nu, din nou s'a șters ! — Și peste bolta 'ntreagă, din zare în zare, tristă «ca-lea robilor» șerpuește, tăinuind, subt marama'i albă, puzderia de umilite și sfoase stele, fără nume și sclipire în astă lume.

Iar luceafărul sclipitor vâpăi, vâpăi aruncă și pripit saltă, frămîntat de vecinic zbucium !

* * *

Și tot stai, și tot privești, pe cînd gînduri, tănuite'n colțul minței, ce ca fulger ți-au trecut pe de 'nainte ; năzuinți mărețe, sfinte, năzuinți nebune, ce te-au robit ; fiori ce te-au cuprins o clipă ; vedenii, freamăte, altă-dată neînțelese, molcum, tainic pun pe tine stăpinire. Și pătruns de glasul vremilor apuse înțelegi ziua de azi, jelești pe cea de ieri și domol, domol se 'ncheagă 'nainte-ți nemicniciea astei vieți...

Te vezi pornit în calea vieței aprig, stăpinit de un dor, de un gînd ce urmărești. Și necurmat nainte patimile-ți pun stavilă. Cînd dragostea robitoare, ce te pleacă, te 'nmlădie și supus te dă iubitei ; cînd rivna slavei, deșarta fală de a-ți zice crai cu 'n ochiu, stăpin peste a orbilor ceață ;... apoi, măruntele pofte ce zilnic te momesc...

Căci așa, pe semne, lumei este dat : Noaptea 'n ceruri, întunericul

să'și stîmpere cu mii stele și luceferi scipitori; iară omul, în dusul vieței, traiul să'și mistuie cu patemi, doruri, năzuinți.

* * *

Și anii trec, trec și seamă nu le ții. Albit, fără veste, te vezi ajuns la capătul vieței...

Din mintea-ți vlăguită, din ochiu-ți obosit s'a șters amintirea fiilor ce te-au cuprins o clipă. Ești scutit acum de pofte, rîvna slavei, deșarta fală acum nu te mai îmbie,... și nici dragostea n'o mai pricepi.

Și cum, spre faptul zilei, rînd pe rînd, stele, se șterg, rînd pe rînd lăsat-ai toate, toate 'n cale... Singur numai gîndul stăruitor, ce 'ți-a fost luceafăr vieței, ca și al nopților luceafăr, înainte-ți tot mai saltă și văpăi tot mai aruncă!

V. G. MORTUN.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ÎN NEMARGINIRE

— DIN H. IBSEN —

VII

Simt că nu mai am putere
 Și uritul greu m'apasă,
 Prea 's de mult în munți; — mă cere
 Inima de nouă acasă.

O zi numai, și-apoi iară
 Voiu urca pe coasta 'naltă,
 Unde cîte-și trei la vară
 Vom petrece la olaltă.

Haide! Inșă florî mărunte
 Ning, și-acum nu se mai poate!
 Iarna e stăpîină 'n munte:
 Căile 's închise toate.

VIII

Si săptămîni trecură iar grămadă.
 M'am potolit și nu mai vin să 'mî ție
 Părerile de rău tovărășie.
 Isoarele de mult dorm sub zăpadă.
 Sus luna albă printre piscuri trece
 Și stelele ard mari în noaptea rece...

Cînd cade-amurgul, nu mai am hodină,
 Plec din Țordeiū ca dintr'o închisoare
 Și-alerg pe culmi albite de ninsoare,
 Păn'ce pe-un pisc, rămas încă 'n lumină.
 Mă uit în adîncimile albastre
 Cu gîndul dus la plaiurile noastre.

E pace sfîntă 'n văi. Dar făr-de-vește
 Un svon purcede 'n liniștea pustie,
 Și umple tot văzduhul de-armonie.
 Ce 'nsamnă oare sgomotele-aceste
 Ce tulbură, acolo jos, cătunul?...
 Sînt clopotele ce vestesc Crăciunul!

Mi-aduc aminte-acuma. Da, sînt ele,
 In sa u 'ntreg e mîndră sărbătoare...
 La megiș, lumină licăritoare
 S'aprend pe la ferești ca niște stele;
 O stea străluce și la casa noastră
 Și ochii nu mi-î pot lua de la fereastră.

De unde staū, ca un palat din basme
 Imi pare-acum sārmana noastră casă.
 —Aici, pustietatea-î fioroasă
 Iar piscurile 'nalte par fantasme.
 Și par'că glasuri dragi prind să mă cheme:
 «Intoarce-te 'napoi cît mai e vreme!»

Dar deodat'un hohotit demonic
 Mă face să tresar plin de sfială;
 În umbră văd atuncî o față pală:
 Rînjea ciudatul vinător, ironic:
 «Pricep eū jalea ce acum te-apasă:
 Ce slab de înger ești! Ți-e dor de casă...»

Și iară-și brațele 'mî devin vînjoase
 Recapăt îndrăzneală și virtute,
 Și singele mai cald mi-aleargă iute
 Inviorat de gînduri sănătoase,
 Nimic de-acum din drum n'o să m'abată :
 Las' clopotele 'n voia lor să bată!...

Neașteptat atunci o slabă zare
 Străluce peste casa părintească...
 Întîiu abia începe să clipească —
 Aî spune-un palid răsărit de soare—
 Apoi perdea de fum o prinde 'n fașă
 Și flacăra sbucnește uriașă.

Mii de scînteî se răsboesc prin aer
 De luminează pân' departe locul ;
 Cuceritor se 'ntinde, crește focul ;
 Neputincios mă sbucinm, și mă vaer ;
 «Eî și? — șoptește El încet — ce 'ți pasă?
 La ce să plîngi cînd arde-o biată casă?»

Aveau atîta rost crudele-î șoapte
 Că îngrozit, eî am uitat de toate :
 Știa cu-atîta artă să'mî arate
 Cît de frumos e-acest tablou de noapte :
 Cum flăcările cresc și se'mpreună
 Jucînd în ploaia razelor de lună.

Cu ochii adumbriți, clipea din gene,
 Parc'ar fi vrut nimica să nu-î scape. —
 Atunci trecu pe lîngă noi aproape
 Un cor de glasuri dulci, aeriene
 Și-am înțeles că biata mamă-î moartă
 Și îngerii cîntînd spre cer o poartă :

«Blajină ai trecut prin viață,
 Și-ai fost blajină în dureri
 Sărmană mamă din popor ;
 De-aceea te 'nălțăm ușor
 De-asupra munților de gheață
 În noaptea de Crăciun la cer!»

Cît ai clipi, s'a stins ca o părere
 Ciudatul vînător, și 'n noaptea clară
 Deși eram cuprîns de-o jale-amară,
 La ce să mint?... priveam, fără-de-vrere
 Cu drag cum flăcările se 'mpreună
 Jucînd în ploaia razelor de lună...

IX.

Lumină era pân' la mijloc de munți
 Și clopote vesele 'n aer sunînd
 Vuiaă sgomotoase cum sună la nunți ;
 Vedeam vorniceii pe caii mărunți
 Pe șleaul din vale în goană trecînd.

Lungî salve de pușcă pocneaă la vecin ;
 Jucaă stegulețe pe stîlpî, la zaplaz ;
 Creștea veselia sub cerul senin,
 Dar eă pe-un pripor rîdeam cu venin,
 Și lacrimi de foc îmi curgeaă pe obraz.

Urcaă pãl' la mine' cîntările lor,
 Frînturî de cuvinte aduse de vînt,
 Lovindu'mî auzul, batjocoritor —
 Atuncî de durere-am crezut c'o să mor
 Văzînd că sînt singur de-acum pe pãmînt.

Pe poartă irumpe bogatul' alaiū ;
 Stă smirna voioasa mireasă pe-un murg.
 Străluce la soare bogatul ei straiū,
 În urmă îi flutură părul bălaiū —
 Îl știū eă al cui e, de-atuncî, din amurg !

Ea trece pãrãul, merg caii domol,
 S'apleacă mireasa spre mire ușor...
 Ajunge de-acuma ! Mi-e sufletul gol, —
 Pășească 'n lumină voiosul lor stol —
 De-acum am scãpat de dureri și de dor !

Pe gura prãpãstiei negre rãmas,
 Plutesc peste valea 'nfloritã de varã,
 Și vãd mica ceatã cum trece la pas, —
 Acum ei aleargã, acum fac popas,
 Și toate le vedē privirea mea clarã.

Vãd albe nãframe în vînt jucãtoare
 Și roșii zãbune, ca pete de foc.
 Biserica albã încinsã de soare,
 Frumoasa mireasă, iubita mea floare, —
 Și 'n urmă pãșește pierdutul noroc.

Din culmea vieții privesc eu la toate
 Și toate își au înțeles pe deplin.
 Mă uit ca la lucruri de veacuri uitate
 Și nimenea nu m'ar cunoaște azi, poate,
 Văzîndu-mă cît sînt de calm și senin!

Atuncea demonicul rîset răsună
 Și-acelaș ciudat vînător văd că vine:
 «Prietene dragă, de-acum cale bună!
 Noi nu mai avem nimic împreună,
 Poți merge 'nainte și fără de mine!»

Firește că astăzi destul sînt de tare,
 Destul pînă astăzi mi-ai fost de ajutor
 Și ori pe ce drum să apuc sînt în stare,
 Nici inima 'n mine măcar nu tresare, —
 De piatră rămîn de-acum pînă mor.

Gustat'am din cupa supremelor plîngerii, —
 Și nu mai mă sperie astăzi nămeții, —
 Fărmată mi-e nava de-atîte vasfrîngerii,
 Mi-e rupt de furtună copacul vieții. —
 Revăd printre ramuri trecînd călăreții.

În goană de-alungul se 'nșiră alaiul
 Și 'n frunte pe poarta bisericeii trece
 Frumoasa mireasă, — și-î flutură straiul!
 De-acuma, iubito, senin fie-ți traiul
 Și viața senină de-acum ți-o petrece!

Ci eu oțelit, tot mai sus voi răsbate
 Și tot mai de sus voi privi peste voi —
 Pe culmile 'nalte, de nimeni umblate
 E cerul aproape, și e libertate —
 Tîrască-se alții, de vor, în noroiu!

Trad. de D. ANGHEL și St. O. IOSIF.

1812

— Și după ce v'a dus la Hotin, ce s'a mai întimplat moșule?

— Ce să se întimple, ia nevoi. — Cum am ajuns în cetate, ne-a și îmbrăcat cu strae mușcălești, mântăli lungi și chivere cu cozorocul înainte ca streșina casei; apoi de dimineață pină 'n sară, vraî, nu vraî, fă ochenie băete. — Cînd cădea noaptea, cădeam și noi, obosiți de muncă și bătăi. — Am căutat să fugim, însă cum să te furișezi de Cazaci?... În zori de ziuă, călăreții ne scoteau din cetate pe șesurile Nistrului și cînd amurgea, tot de călăreți eram aduși și închiși. Unde era mijloc de scăpare?... Ziduri înalte, de-oparte riul, de alta șanțuri adînci, ș'apoi cît vezi cu ochii numai oștire moschicească, sosită de peste Dunăre și care zi și noapte trecea dincolo de Nistru.

Dacă am văzut noi că nu e nici un chip de mintuire, ne-am dat pe brazdă. — Pe semne că așa ne-a fost ursita!...

Cît am stat la Hotin, cu toate nevoile, încă ne era bine, că cel puțin noaptea mă vorbeam limba noastră, însă după cîtă-va vreme iată că într'o bună dimineață, deschizîndu-se porțile inchisorii, Cazacii aū răpit din mijlocul nostru vr'o ciți-va Moldoveni și s'aū tot dus cu ei. — A doua zi aū fost ridicăți alții, păn' la cel din urmă cînd îmi veni și mie rîndul. — Ci-că venise poruncă de măi sus ca să fim împrăștiati printre granadiri și porniți în grabă spre Mosc.— De atunci nici pănă astăzi n'am măi aflat nimic despre toavrășii mei de la Hotin, — cine poate ști unde le-aū rămas oasele!

Hei!... da să mă întorc iarăș la matca povestirei.

Pintre cei din urmă cari aū părăsit cetatea ș'aū fost îndrumați spre Mosc, eram și eū. — Doamne,... ce cale lungă și cîte suferinți am îndurat, numai unul Dumnezeu singur știe!... Prin pustiuri, subt cer de plumb, călăuziți de Căzaci sălbateci cu barba 'n furculiță și sulii ascuțite, croindu-ne cu cnutul, astfel călătoream fără a avea o zi de hodină, fără adăpost și hrană.—Arare-orî in drumul nostru întilneam vr'un sat, ș'acela părăsit de oameni; doar ici colea cîte un bătrîn uitat de vremuri, care se vede că n'a putut urma ceata fugarilor. — Urletul jalnic al cînilor hămesiți să auzea la bătăi de pușcă, pe cînd fiarele sălbaticе, măi ales lupii, îi întilneam pretutindenî, sfișiind trupurile morților, sau leșuri de dobitoace. — Inșă bun a fost Dumnezeu, după atita străduință, iată că 'ntr'o dimineață am ajuns la Mosc.

Ce tîrg mare era și Mosc!... Zic era, pentru că după puțină vreme

Din culmea vieții privesc eu la toate
 Și toate își au înțeles pe deplin.
 Mă uit ca la lucruri de veacuri uitate
 Și nimenea nu m'ar cunoaște azi, poate,
 Văzindu-mă cît sint de calm și senin!

Atuncea demonicul riset răsună
 Și-acelaș ciudat vinător văd că vine:
 «Prietene dragă, de-acum cale bună!
 Noi nu mai avem nimic împreună,
 Poți merge 'nainte și fără de mine!»

Firește că astăzi destul sînt de tare,
 Destul până astăzi mi-ai fost de ajutor
 Și ori pe ce drum să apuc sînt în stare,
 Nici inima 'n mine măcar nu tresare, —
 De piatră rămîn de-acum până mor.

Gustat'am din cupa supremelor plîngerî, —
 Și nu mai mă sperie astăzi nămeții, —
 Fărmată mi-e nava de-atîte vasfrîngerî,
 Mi-e rupt de furtună copacul vieții. —
 Revăd printre ramuri trecînd călăreții.

În goană de-alungul se 'nșiră alaiul
 Și 'n frunte pe poarta bisericeî trece
 Frumoasa mireasă, — și-î flutură straiul!
 De-acuma, iubito, senin fie-ți traiul
 Și viața senină de-acum ți-o petrece!

Ci eu oțelit, tot mai sus voiă răsbate
 Și tot mai de sus voiă privi peste voi —
 Pe culmile 'nalte, de nimeni umblate
 E cerul aproape, și e libertate —
 Tirască-se alții, de vor, în noroi!

Trad. de D. ANGHEL și St. O. IOSIF.

1812

— Și după ce v'a dus la Hotin, ce s'a mai întimplat moșule?

— Ce să se întimple, ia nevoi. — Cum am ajuns în cetate, ne-a și îmbrăcat cu strae mușcălești, mântăli lungi și chivere cu cozorocul înainte ca streșina casei; apoi de dimineață pină 'n sară, vraî, nu vraî, fă ocenie băete. — Cînd cădea noaptea, cădeam și noi, obosiți de muncă și bătăi. — Am căutat să fugim, însă cum să te furișezi de Cazaci?... În zori de ziuă, călăreții ne scoteau din cetate pe șesurile Nistrului și cînd amurgea, tot de călăreți eram aduși și închiși. Unde era mijloc de scăpare?... Ziduri înalte, de-oparte riul, de alta șanțuri adînci, ș'apoi cît vezi cu ochii numai oștire moschicească, sosită de peste Dunăre și care zi și noapte trecea dincolo de Nistru.

Dacă am văzut noi că nu e nici un chip de mîntuire, ne-am dat pe brazdă. — Pe semne că așa ne-a fost ursita!...

Cît am stat la Hotin, cu toate nevoile, încă ne era bine, că cel puțin noaptea măi vorbeam limba noastră, însă după cîtă-va vreme iată că într'o bună dimineață, deschizîndu-se porțile închisorii, Cazacii aū răpit din mijlocul nostru vr'o cîți-va Moldoveni și s'aū tot dus cu ei. — A doua zi aū fost ridicăți alții, păn' la cel din urmă cînd îmi veni și mie rîndul. — Ci-că venise poruncă de măi sus ca să fim împrăstiați printre granadiri și porniți în grabă spre Mosc.— De atunci nici pănă astăzi n'am măi aflat nimic despre toavrășii mei de la Hotin, — cine poate ști unde le-aū rămas oasele!

Hei!... da să mă întorc iarăș la matca povestirei.

Pintre cei din urmă cari aū părăsit cetatea ș'aū fost îndrumați spre Mosc, eram și eū. — Doamne,... ce cale lungă și cite suferinți am îndurat, numai unul Dumnezeu singur știe!... Prin pustiuri, subt cer de plumb, călăuziți de Căzaci sălbateci cu barba 'n furculiță și suliți ascuțite, croindu-ne cu cnutul, astfel călătoream fără a avea o zi de hodină, fără adăpost și hrană.— Arare-orî în drumul nostru întilneam vr'un sat, ș'acela părăsit de oameni; doar ici colea cite un bătrîn uitat de vremuri, care se vede că n'a putut urma ceata fugarilor. — Urletul jalnic al cinilor hămesiți să auzea la bătăi de pușcă, pe cînd fiarele sălbaticice, măi ales lupii, îi întilneam pretutindenî, sfișiind trupurile morților, saū leșuri de dobitoace. — Inșă bun a fost Dumnezeu, după atita străduință, iată că 'ntr'o dimineață am ajuns la Mosc.

Ce tîrg mare era și Mosc!... Zic era, pentru că după puțină vreme

mai putut sta în cetate, ci într'o bună dimineață s'a pornit cu toată oastea cît i-a mai rămas, urmînd acelaș drum pe unde a venit. Noî, însă mai cu samă cazacii lui *Pilof* (Platof), îi hărțueam pas cu pas. Din pricina gerului ostașii pereau ca muștile și dintr'amîndouă părțile era zilnică scădere în oameni și cai. Mai ales nopțile erau grozave; înghețau cu miile în cît drumurile erau semănate cu stîrvuri, pe care mereu le acoperea zăpada, iar crivățul le descoperea, arătînd peste întinsele cîmpii, ici, colea pete negre: erau mîni, capete, picioare cari eșau afară din troianele albe. Acolo am văzut cît e de mare răutatea omenească! Cazacii erau fără milă, însă mai nemiloși erau țărani și femeile, cari schingiueau pe cei răsleți sau remași în urmă; i-am văzut cum pe unii îi băgau subt gîață, cum îi desbrăcau și-i opăreau cu apă clocotită, sau chiar îi îngropa de vii. Mi se sfișia inima, și nu puteam face nimic, față cu sălbătăcia muscălească.

Ceea ce păteau dușmanii, păteam și noi; în curînd nu mai aveam hrană ș'am început a ne nutri cu carne de cal aproape crudă; focul era o minune cînd îl puteam aprinde, sfărămînd carele dușmane părăsîte în drum. Ast-fel i-am urmărit mereu pînă la un rîu ce să numește... *Bre.... Brezeana* (Berezina). În apa aceea mulți s'au mai înecat, că doar trei zile de-a rîndul a fost luptă. Acolo am văzut cît erau de viteji granadirii cei bătrîni ai lui Napolion, cărora le spuneau toți în toate limbele că: sunt *Grînarii neînvinși*; de ce grînarî? Nu mî-am putut da samă! (*Les Grogards*).

Numai aceștia le venea de hac muscalilor. Doamne, ce mai oameni... Nalți, spătoși, cărunțiți și dogoriți în războaie, cu mustățile lungi lăsate în jos și cu fețele îmbrăzdate de tăeturi de săbii, sprinteni la mișcări și greoi în lovituri, în cît cei atinși, cădeau toropiți ca de ghioagă.

De cite ori i-am văzut luptîndu-se, tot-deauna îmi venea în minte că aceștia trebuia să fi fost odată tot de-ai noștri, sămănau aidoma în iuțea loviturilor cu de-al dea vataful Pinten căzut la Prut. Numai vitejiei granadirilor s'a datorit mîntuirea lui Napolion și că oastea lui a putut trece dincolo de *Brezeana*, — dar ce folos!... că dacă a scăpat de sulite și plumbul muscălesc, aș perit de ger. Se făcuse așa de frig de cădea omul sănătos din picioare ca trăsnet, ne curgeau la toți lacrimi de singe. Pe o vreme ca asta ni se dădu de știre că înaintează în contra noastră sumedenie de călăreți. La auzul acestora ghinărarul cel mare anume *Cutzuof* (Kutuzoff), a dat poruncă să le eșim înainte, și hai, pornim noi noaptea, pe un ger ca acela. Cînd se revărsa de zori, îi și zărim înșirați pe rînduri, gata de bătaie. În

goană ne repezim asupra lor, ei, nu se mișcă; ne apropiem, ei stau pe loc; dăm drumul puștilor, călăreții sunt neclintii,— cînd am ajuns lîngă ei, ce să vezi?... Uliți întregi de oameni înțăpeniți pe cai, erau morți de frig!—Ingroziți și făcîndu-ne cruce am pornit mai departe pîn'la la cetatea *Vi... Vi... Vileana* (Vilna). Din oastea lui Napolion n'am mai găsit de cit movili de morți. Țăranii au ucis fără cruțare pe toți cei scăpați de ger, sau de foame.

I-au ucis ciinește, aruncînd leșurile peste cei înlemniți de minia lui Dumnezeu. Pe uliți zăceau mormanele 'nalte cit casa, de oameni măcelăriți. Ș'astfel s'a sfîrșit războiul acesta de la *Mosc*.

— Spuneaî moșule că ai fost la *Lipsca* și la *Vătărlău*?

— Da am fost.

— Poți să-mi povestești?

— Cum nu, însă dă'mi răgaz ca să-mi mai aprind luleaua, că de cînd povestesc mi s'a stins cărbunele.

Și moșul scormoli în vatră un tăciune de sub spuză, pe cînd eu i-am pregătit o ulciucută cu vin....

V. COSMOVICI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CÎNTECE

I

PE-O FRUNZĂ

*Pe-o frunză veștedă Floricăi
Eă i-aș trimețe dorul meu;
Așa de dulce și de mică-î,
Mi-e gîndul dus, la ea mereu.*

*Și cum rîdea, încrezătoare
La toate, cîte i le-am zis!
Crescuse n munți cu căprioare,
Iubirea, o știa din vis.*

*La mine s'a uitat mirată,
Din păr, cînd floarea i-am cerut;
O, ce-ar fi fost, dacă vre-odată,
Aș fi 'ndrăznit, să o sărut?*

*Și mă-e departe ca-n poveste,
 Departe, ca în cer o stea;
 Dar ori cât de departe mă-este,
 Mă-e dorul dus, mereu, la ea...*

II

CU CÎT TE ȘTIU DEPARTE...

*Cu cât te știu departe, —
 O fee din povești,
 Doar vremea ne desparte,
 În mintea mea trăești.*

*Și când un vis tresare
 În somnul nopții reci,
 Te văd, întristătoare,
 Prin visul meu cum treci.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Un dor pierdut de mi vine,
 Ce nu l'am înțeles —
 Eu știu atât de bine
 Că tu mi-l'ai trimes.*

*
 *

1902

NOTE DE DRUM

Paris, 16 Noembrie

Iată-mă din nou în furnicarul acesta uriaș.

Azi s'a 'mplinit o lună de când m'am despărțit de fecioara ce m'a făcut să trăesc cele mai fermecătoare clipe din viața mea de pân'acum.

Staū la gura sobei și trăesc în gînd povestea aceasta tăinuită, simt din nou fiorul sfînt al dragosteii ce 'mă-a luminat sufletul și mă pierd iarăși în adîncul dorului ce 'mă-a legănat ființa în visuri primăvărâtece.

Cît de luminoase 'mă răsar în amintire clipele acelea neuitate ale despărțirii!

....S'aū trecut trandafirii, aū plecat rîndunelele, s'aū dus amurgurile

de vară îmmuiate 'n mirezme-amețitoare și legămate 'n cîntecele de dor ale tineretului.

Pădurea picură frunze aurii ce cad tremurătoare ca scuturate de friguri, iar cîmpul se 'ntinde nemărginit, mohorit, ruginiu, de o tristeță nespus de dureroasă.

Perdele subțiri de ceață rătăcesc pe vale, șterg poalele dealurilor și tremură 'n văzduh ca un vâl fermecat.

Acum, cînd mă despart de locurile-acestea, mi se pare că ceva din sufletul meu rămîne pe aici.

Îmi pregătesc cufărul și am senzația dureroasă a unui om ce petrece la mormînt un frate de cruce. Aștept ceva — nici eu nu știu ce — și așteptarea aceasta îmi încordează chinuitor ființa întregă — cel mai mic sgomot mă sguđue ca un curent electric. Cu fie-ce carte, cu fie-care lucru ce așez în cufăr parc' arunc o mîină de pămînt pe sicriul unui mort iubit.

Găsesc într'o carte un buchet de clopoței ce mi-l dăruise ea. Mă uit lung la aceste sărmane flori uscate în cari tremură și azi zîmbetul ce-î flutura pe buze în momentul în care mi 'l-a dat și privirea ei caldă, luminoasă, fermecătoare ca o rază de soare furișată printre perdele într'un amurg de sărbătoare.

Și cum staū așa cu florile 'n mîină, ușa se deschide încet, pe ne-simțite, ca la atingerea unei vedenii și două brațe de fecioară mă cuprind pe după gît:

— Atunci ne despărțim pentru totdeauna?...

Ca 'n văpaia frigurilor, trupșorul ei fraged și mlădios ca valul mării îmi tremură la piept și ochii ei înrouați de lacrimi mă pătrund pînă 'n adîncul sufletului.

O clipă mi s'a făcut negru 'naintea ochilor ca 'n virtejul unei căderi amețitoare în adîncul unei prăpăștii întunecate și după această clipă de absolută inconștiență o jale ne mai pomenită mă cuprinde, îmi înneacă sufletul, îmi doboară ființa.

Îmi plec capul pe umărul ei și isbucnesc în hohote de plîns ca un copil. Acum, cînd despărțirea aceasta îmi rupe, îmi pustiește, îmi întunecă sufletul, nu pot pricepe cum am putut trăi fără ea atît timp, cum aș putea trăi fără ea de-acî încolo. O durere mă 'ncearcă prin inimă și 'mă simt puterile sfirșindu-se cu fie ce clipită...

...Ne despărțim din înceleștarea desnădăjduită a brațelor, ușor, cu șfială, par'c'am fi pansat o rană pe care ne temem să n'o atingem. Plutind spre ușa mai ușoară ca o umbră de nor, îmi trimite cu amîndouă mîinile ultimul sărut:

— O, dragul meu, dragul meu, te voiū iubi mereū, mereū!

Atîta lumină-î joacă 'n ochi și atîta credință tremură 'n glasul ei
immuiat de lacrimi în cit cuvintele acestea mă 'nfioară ca o armo-
nie dumnezească..:

A pîerit..

Am ca 'n vis conștiința vagă că de acum mî-am îngropat tinerețea
și par'c'aștept osînda ce trebuie s'o fac pentru clipele cerești ce mî-au
fermecat și rănit sufletul..

Mă desmetecesc în drumul spre gară. Aș vrea s'o mai văd odată,
aș da viața mea întregă numai să-î mai fac un semn cît de mic,
să-î schițez într'un gest din fuga trăsuriî toată patima ce'mî arde sufletul.

Trăsura gonește la vale pe șoseaua ce 'ncinge dealul împădurit
ce adăpostește satul de la care mî-am luat rămas bun. O ploaie mă-
runtă stropește nisipul șoselei și o gură de vînt tomnatec spulberă
cînd și cînd frunze uscate.

Mă simt singur, singur cu jalea mea nețărmurită.

Sărut îndelung buchetul de clopoței, pulbere din sufletele noastre
'ndurerate, și la cotul șoselei îmi întorc instinctiv privirea spre cără-
rușa ce se deslușește printre copaci: o fluturătură de batistă a li-
cărît și s'a stins după un tufiș cit ai clipi din ochi.

Visul primăvăratec al iubirii mele a pîerit ca o stea în nopțile
de vară, tremurînd pentru cea din urmă oară într'o fluturătură de
batistă...

Și acum, în vreme ce Parisul urlă de valurile atîtor vieți, eă stau
singurel la gura sobei și sufletul meu cîntă poema negrăit de dulce
a iubirii ce ne apropie de Dumnezeu.

Cum se condensează une-orî simțirea noastră și cită lumină ca-
pătă un semn făcut din fugă în cîiasul despărțirii !..

MIRON ALDEA.

FAPTUL ZILEI ¹⁾

Ca lacrima-î limpede cerul
Și-aproape de ziuă. Frumos,
Stă 'n mijlocul bolții Oierul,
Luceafăru-î gata s'apue,
Iar Carul spre creștet se sue
Cu oiștea 'n jos.

¹⁾ Din noul volum: *Ziarul unui Perde Vară*.

Și doarme și apa și vîntul.
Iar spaima și oștile ei
Țin mort, subț călcie pămîntul.
Și-atita e roua ce-o plînge
Cimpia, că 'n palme-o poți strînge
Ca 'n cupă s'o beî.

Pe 'ncetul tăria 'nflorită
Cu galben ca strugurii copti
S'albește din clipă 'n clipită.
Pe culmi întunerecul piere,
Dar valea e 'n neagra putere
A umedei nopți.

Pe sus, pe pustiile sghiaburi
Prin ripele munților suri,
Zac zmeii cu trupul de aburi,
Și ceața prin noapte 'nchegată
Stă 'n hainele morții 'mbrăcată
Pe-albastre păduri.

Dar vîntul cel fără de pace
Incepe să cînte 'n brădet —
Și tot măi luminează se face;
S'albește strimtoarea cărării,
Pe rînd depărtările zării
S'apropie 'ncet.

Văd clăile 'n cîmp, pe coline
Cunosc singuratecii ulmi,
Și-acum, la lumina ce vine,
Incep să se miște greoaie
Făpturi purtătoare de ploae,
Se urcă pe culmi.

Din stînga, din dreapta, din față,
Din rîpi și pe-o sută de căi,
Ieș dungă plutitoare de ceață
Și 'n cale s'adună cărunte
Țîrîndu-se-alene spre munte
De-alungul prin văi.

E 'n flacăra bolta senină,
 Și fără 'nterupere-acum
 Se varsă tăcuta lumină,
 Se varsă grăbită, se 'ntinde
 Pe dealuri, pe coaste, s'aprinde
 Pe șesuri, pe drum.

Și par' că străbate-o săgeată
 De-alugul cîmpiilor reci —
 O dungă de soare s'arată,
 Și-î crește pe șesuri lucirea,
 Și iată-l în toată mărirea
 Puterii de veci!

Murmurul din dealuri pătrunde
 Prin văi, și din vale 'n păduri;
 Ca 'n farmec, eă nu știu de unde
 E plin de mișcare pămîntul,
 Și cîntă și codru și vîntul
 Și-o mie de guri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ici oameni cu coasa pe umăr,
 Și fete cu secera 'n briu,
 Iar gloata cea fără de număr
 A celor de-o sută de neamuri
 Se joacă 'n arinii cu ramuri
 Intinse pe riū.

Și care, și turme 'n pripoare
 Pe umede coaste răsar —
 Sunt toate-ale tale, tu Soare!
 Făptură tu dînd dimineții,
 Ești singur ființa vieții
 Și-al lumii altar...

G. COȘBUC.

RĂSPUNSURI

* Așteptăm ca pe viitor să iscăliți bucățile.

D-lui A. C. Tîrgu-Jiu. De ce?... E loc sub soare pentru toată lumea. Ș'apoi, în literatură «stîrpirurile» pier de la sine, mai sigur chiar și mai curînd de cit în lumea organică.

D-lui I. M. Iași. Ce vă preocupăți atîta de titlu? Copilul e mort: nu vă mai dați osteneala de a-l boteza.

RED.